

A. A PÉNZÜGYI INTÉZMÉNYEK SZERVEZETI SZABÁLYOZÁSA

1. A pénzügyi intézményekről általában

A hitelintézeti törvény alapkategóriája a **pénzügyi intézmény**. Pénzügyi intézmény lehet **hitelintézet**, illetve **pénzügyi vállalkozás**.

A pénzügyi intézmények tevékenységét **két alapvető korlát** befolyásolja:

1) Kizárólag pénzügyi intézmény nyújthat üzletszerűen pénzügyi szolgáltatást.

2) Pénzügyi intézmény főszabályként csak pénzügyi szolgáltatást nyújthat.

A pénzügyi intézmény, ha törvény másként nem rendelkezik, pénzügyi szolgáltatáson kívül üzletszerűen kizárólag:

- a) kiegészítő pénzügyi szolgáltatást,
- b) a biztosítóintézetekről és a biztosítási tevékenységről szóló törvényben, az árutőzsdéről és az árutőzsdei ügyletekről szóló törvényben, valamint a tőkepiacról szóló törvényben foglalt feltételekkel biztosítási ügynöki, árutőzsde-ügynöki, befektetési szolgáltatási, kiegészítő befektetési szolgáltatási tevékenységet,
- c) aranykereskedelmi ügyletet, valamint
- d) részvénykönyvvezetést
- f) az elektronikus aláírásról szóló 2001. évi XXXV. törvény 6. §-ának (1) bekezdésében foglalt szolgáltatást, valamint
- g) a külön jogszabály alapján létrehozott Diákhitel Központ hitelezési tevékenységének elősegítése érdekében végzett tevékenységet folytathat.

2. A hitelintézet szervezeti formái

Hitelintézet az a pénzügyi intézmény, amely a pénzügyi szolgáltatások közül **legalább (a) betétet gyűjt**, vagy más visszafizetendő pénzeszközt fogad el a nyilvánosságtól, valamint **(b) hitelt és pénzkölcsönt nyújt**. A betétgyűjtés a kölcsönnyújtás a két legalapvetőbb pénzügyi szolgáltatás, amelyet a pénzügyi intézmények legáltalánosabb szervezeti formája a hitelintézet nyújthat.

Kizárólag hitelintézet jogosult

- a) betét gyűjtésére,
- b) pénzforgalmi szolgáltatások nyújtására,
- c) készpénz-helyettesítő fizetési eszköz kibocsátására, és
- d) pénzváltási tevékenység végzésére.

A hitelintézet lehet

- **bank**,
- **szakosított hitelintézet** vagy
- **szövetkezeti hitelintézet** (takaré-, illetőleg hitelszövetkezet).

1) A **bank** az a hitelintézet, amely a (a) betétgyűjtést, a (b) hitel és pénzkölcsön nyújtást, valamint a (c) pénzforgalmi szolgáltatások nyújtását üzletszerűen végzi. Kizárólag bank kaphat engedélyt a pénzügyi szolgáltatások teljes körének végzésére.

2) A **szakosított hitelintézet** a rá vonatkozó **külön törvényi szabályozásnak** megfelelően jogosult tevékenységének végzésére, azzal, hogy nem kaphat engedélyt a pénzügyi szolgáltatások teljes körének végzésére. Szakosított hitelintézet a lakás-takarékpénztár, a jelzálog-hitelintézet, a Magyar Fejlesztési Bank Rt. és a Magyar Export-Import Bank Rt.

3) A **szövetkezeti hitelintézet** a pénzügyi szolgáltatások közül, csak meghatározott, az alább felsorolt szolgáltatásokat nyújthatja:

- betét gyűjtése és más visszafizetendő pénzeszköz - saját tőkét meghaladó mértékű - nyilvánosságtól történő elfogadása;
- hitel és pénzkölcsön nyújtása;
- pénzügyi lízing;
- pénzforgalmi szolgáltatások nyújtása;

- készpénz-helyettesítő fizetési eszköz kibocsátása, illetőleg az ezzel kapcsolatos szolgáltatás nyújtása;
- kezesség és bankgarancia vállalása, valamint egyéb bankári kötelezettség vállalása;
- valutával, devizával - ide nem értve a pénzváltási tevékenységet -, váltóval, illetve csekkel saját számlára vagy bizományosként történő kereskedelmi tevékenység;
- pénzügyi szolgáltatás közvetítése (ügynöki tevékenység);
- letéti szolgáltatás, széfszolgáltatás;
- készpénzáttutalás;
- pénzváltási tevékenység;
- pénzügyi ügynöki tevékenység a bankközi piacon.

A **hitelszövetkezet** ugyancsak e tevékenységeket végezheti, de - a pénzváltás kivételével - csak saját tagjai körében.

3. A pénzügyi vállalkozások

Pénzügyi vállalkozás

- a) az a pénzügyi intézmény, amely – a betétgyűjtés, a pénzforgalmi szolgáltatások nyújtása, a készpénz-helyettesítő fizetési eszköz kibocsátása és a pénzváltási tevékenység kivételével, mivel azokat csak hitelintézet végezheti –, egy vagy több pénzügyi szolgáltatást végez, illetve
- b) a pénzügyi holding társaság és
- c) a hitelintézeti elszámolóház.

A pénzügyi holding társaság olyan pénzügyi vállalkozás, amelynek leányvállalata kizárólag vagy döntően hitelintézet, pénzügyi vállalkozás vagy befektetési vállalkozás és legalább egy hitelintézet, illetőleg befektetési vállalkozás leányvállalata van.

Az elszámolóház a tőzsdén és tőzsdén kívül megkötött pénz- és tőkepiaci ügyletek elszámolásával és teljesítésével kapcsolatos szolgáltatásokat teljesítő szakosított hitelintézet.

4. A pénzügyi intézményekre vonatkozó alapvető szervezeti szabályok

Bank és szakosított hitelintézet részvénytársaságként, fióktelepként, szövetkezeti hitelintézet szövetkezetként, pénzügyi vállalkozás részvénytársaságként, szövetkezetként vagy fióktelepként működhet.

Pénzügyi szolgáltatás közvetítését, valamint kiegészítő pénzügyi szolgáltatást - az elszámolásforgalom lebonyolítása és a bankközi piacon való pénzügyi ügynöki tevékenység kivételével - pénzügyi intézménynek nem minősülő, jogi személyiséggel rendelkező gazdasági társaság vagy szövetkezet is végezhet.

Pénzügyi szolgáltatás közvetítését – ha az ügynök az ügyfél pénzét nem kezeli és a pénzügyi intézmény nevében önálló kötelezettséget nem vállal – pénzügyi intézménynek nem minősülő gazdasági társaság, szövetkezet vagy egyéni vállalkozó is végezheti.

Speciálisan alakul a Magyarországon pénzügyi szolgáltatást nyújtó külföldi vállalkozásokra vonatkozó szabályozás. A Hpt. eredeti előírásai szerint ha egy külföldi Magyarországon új leány cég alapítása nélkül pénzügyi szolgáltatást kívánt nyújtani, akkor ezt kizárólag fióktelep formájában tehetette. Magyarországnak az Európai Unióhoz való csatlakozását követően e szabály annyiban módosul, hogy – összhangban a közösségi szabályozással – a Hpt. is lehetővé teszi, hogy az Európai Unió másik tagállamában székhellyel rendelkező hitelintézetek, illetőleg – meghatározott esetekben – a pénzügyi vállalkozások is határon átnyúló pénzügyi szolgáltatást nyújtsanak.

5. A jegyzett tőke legkisebb összege

A Hpt. a pénzügyi intézmények különféle fajtáira az általánosnál sokkal magasabb minimum tőkekövetelményt ír elő. Ennek megfelelően

- bank legalább 2 milliárd forint,
- szakosított hitelintézet a rá vonatkozó külön törvényi szabályozással meghatározott mértékű,
- szövetkezeti hitelintézet legalább 250 millió forint,
- pénzügyi vállalkozás – kivéve a pénzügyi holding társaságot és az elszámolóházat – legalább 50 millió forint jegyzett tőkével alapítható.

Pénzügyi intézmények esetén a Gt. általános szabályaitól eltérően pénzügyi intézmények alapításához **a jegyzett tőkét pénzben kell befizetni**. A jegyzett tőkét kizárólag olyan hitelintézetnél lehet befizetni, illetve a működés megkezdéséig olyan hitelintézetnél vezetett számlán lehet tartani, amely nem vesz részt az alapításban, amelyben az alapítónak nincs tulajdona, illetve amely az alapítóban nem rendelkezik tulajdonnal. Hitelintézet jegyzett tőkéje **a működési engedély kiadásáig kizárólag az alapítás**, illetőleg a működés e törvényben meghatározott feltételeinek megteremtése **érdekében használható fel**.

6. A pénzügyi intézmények működésének személyi és tárgyi feltételei

A pénzügyi szolgáltatási tevékenység csak

- jogszabálynak megfelelő számviteli rend, valamint nyilvántartási rend,
- a prudens működésnek megfelelő belső szabályzat,
- a pénzügyi szolgáltatás nyújtásához szükséges, külön jogszabályban meghatározott személyi feltételek,
- a tevékenység végzésére alkalmas technikai, informatikai, műszaki, biztonsági felszereltség, helyiség,
- ellenőrzési eljárások és rendszerek, valamint vagyonbiztosítás,
- a működési kockázatok csökkentését szolgáló információs és ellenőrzési rendszer, valamint a rendkívüli helyzetek kezelésére vonatkozó terv

megléte esetén kezdhető meg, illetve folytatható.

A pénzügyi intézmény csak olyan helyiségben működhet, amely megfelel a külön jogszabályban meghatározott biztonsági és ügyfélszolgálati követelményeknek.

7. Az engedélyezési eljárás

A pénzügyi intézmények tevékenységének megkezdésére, illetve pénzügyi szolgáltatások nyújtására csak egy igen szigorú és sok részletre kiterjedő engedélyezési eljárás megkezdését követően kerülhet sor. Az engedélyező hatóság a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete (PSZÁF), illetve néhány pénzügyi szolgáltatás esetében a Magyar Nemzeti Bank (MNB).

A Felügyelet engedélye szükséges a hitelintézet:

- alapításához;
- egyesüléséhez (beolvadás, összeolvadás), szétválásához;
- alapszabályának módosításához;
- részvényei befolyásoló részesedést biztosító hányadának megszerzéséhez, illetőleg a befolyásoló részesedés e törvényben meghatározott mértéket elérő növeléséhez;
- vezető állású személyének megválasztásához, illetőleg kinevezéséhez;
- működésének megkezdéséhez;
- tevékenységi körének módosításához;
- pénzügyi szolgáltatási tevékenységének ügynök igénybevételével történő végzéséhez;
- képviselőtételnek, fióktelepének leányvállalatának (hitelintézet, pénzügyi vállalkozás vagy egyéb vállalkozás) harmadik történő létesítéséhez;

- devizakülföldinek minősülő vállalkozásban történő befolyásoló részesedés szerzéséhez;
- betétállományának és pénzeszköz visszafizetésére irányuló szerződésállományának átruházásához (a továbbiakban: betétállomány-átruházás);
- kereskedési könyv vezetésre vonatkozó kötelezettsége alóli mentesüléséhez;
- működésének megszüntetéséhez;
- alárendelt kölcsöntőkéjének a szerződésben rögzített határidő, illetőleg öt év előtt történő visszafizetéséhez;
- kiegészítő alárendelt kölcsöntőkéjének a szerződésben rögzített határidő, illetőleg kettő év előtt történő visszafizetéséhez.

A hitelintézet tevékenységének megkezdéséhez ezek szerint két engedély szükséges:

- **alapítási engedély** és
- **működési engedély**.

A pénzügyi vállalkozás alapítására adott engedély a tevékenységi kör megállapításához, illetőleg a tevékenység megkezdéséhez szükséges engedélyt is tartalmazza.

Az európai Unión belül a szolgáltatások szabad áramlását biztosítja az az előírás, hogy nem kell beszerezni a Felügyelet engedélyét az Európai Unió másik tagállamában székhellyel rendelkező hitelintézet, illetve – meghatározott esetekben – a pénzügyi vállalkozás határon átnyúló szolgáltatására vonatkozóan, valamint ezek magyarországi fióktelepe által végzett, a székhely állam felügyeleti hatósága által engedélyezett tevékenységet illetően. E szabály jelentős könnyebbséget jelent az EU tagállamok pénzügyi intézményeinek abban a vonatkozásban, hogy ha a tevékenységet már egy tagállamban az arra jogosult hatóság már engedélyezte, akkor nem kell az eljárást megismételni egyetlen másik tagállamban sem.